Zuzana – žena, která má víc důvěry v Boží vůli než strachu před lidskou zvůlí

Původ materiálu
Anna Lavická
Pořadí v lekci
29

Téma

Zuzanin biblický příběh není banálním vyprávěním o ctnostné manželce, ale povzbuzením, že je možné nepodlehnout nátlaku a manipulaci. Není to bez rizika, ale důvěra, že Bůh je spravedlivý soudce, převyšuje vše ostatní.

Cíl

Děti si uvědomí, že manipulovat druhými není dobré, a že je možné se takovému jednání vzepřít. A také, že je dobré zapojit modlitbu v jakékoli situaci.

Pro učitele

Biblický text: Přídavky k Danielovi, celá 13. kapitola.

Výkladové poznámky

Jedná se o deuterokanonickou knihu, související se starozákonní knihou proroka Daniele. DT knihy obsahují jen některé biblické překlady, např synoptické vydání ČEP a BK z r. 2008.
V katolických překladech jsou běžnou součástí kánonu.

Jméno Daniel znamená v hebrejštině **Bůh je (můj) soudce**. To je také hlavní teologický motiv příběhu biblické Zuzany.

Děj příběhu je zasazen do Babylonie (dnešní prostředí Iránu a Iráku) 4. –5. století př. n. l. Vyprávění samotné však vzniklo asi až ve 2. stol. př. n. l., původně pravděpodobně řecky.

Jméno Zuzana – z hebrejského **šóšanná** = lilie (přeneseně symbol čistoty, nevinnosti).

Zuzana není válečná hrdinka jako např. Debóra nebo zachránkyně národa jako Ester; je hrdinkou „všední víry“, bojuje o své právo zůstat věrnou a pravdivou vůči Bohu i lidem. Bojuje

svůj osobní zápas víry, ze kterého my můžeme těžit povzbuzení a ujištění, že se vyplácí více poslouchat Boha než lidi.

Úskalí

V příběhu nejde především o erotiku a tabuizovaný nemanželský sex, ale o zneužití moci (soudcové) a vzepření se nátlaku a manipulativnímu jednání (Zuzana). Manipulace druhými, to je obratně skrývané zlo. Nutí druhé, aby vše dělali v můj prospěch. Doporučuji vyprávět příběh bez puritánské cenzury, důraz na uvedený hlavní motiv je v tom velmi nápomocný.

Odkazy

Bloud si v srdci říká: „Bůh tu není“ … (Ž 14,1–2)

Žena, jež se bojí Hospodina, ta chválena bude. (Přísloví 31,30)

Pro děti

Předškoláci

(Vyprávění pro předškolní věk nepřináší biblický příběh, který je rozsáhlý, komplikovaný a nedá se „redukovat“ na jednu malou scénu. K dispozici je motivace s rozlišováním dobrého a špatného.)

Připravte si několik malých balíčků: Do papíru nebo alobalu zabalte např. nahnilé jablko, krajíc plesnivého chleba nebo rohlík, umolousané bonbony… A do dalších dobré jablko, krajíc čerstvého chleba/rohlík, několik dobrých bonbonů. Balíčky promíchejte a ukažte dětem. „Vypadají hezky, viďte?“ Co asi bude uvnitř?

Rozbalíte zkaženou věc. „Fuj!“ To je dobré tak akorát na vyhození. Raději si tím ani ruce nezašpiňte. Takové věci nedávejte do pusy, není to dobré ani zdravé.

Rozbalíte dobrou věc: Jé, to je dobře, že balíček je pěkný nejen zvenku, ale i zevnitř! Tady to k sobě hezky pasuje. Tady nás pěkný obal neoklamal… (Pokud to uznáte za vhodné, můžete dobrý obsah balíčků mezi děti rozdělit).

Nakonec můžete dětem říct, že ne všechno, co je hezké zvenku, je dobré taky uvnitř. Je důležité o tom vědět a nenaletět.

Modlitba: Milý Bože, děkujeme, že se můžeme radovat z pěkných a dobrých věcí. Prosíme, pomáhej nám rozlišovat dobré od špatného. Amen.

Pomůcky: Hezký balící papír nebo lesklý alobal, stužku nebo izolepu, několik kousků dobré a nedobré potraviny.

Mladší školní děti

Víte, jak funguje loutka (nebo maňásek)? Jedná podle toho, jak je s ní manipulováno, podle toho, kým je ovládána. Loutka se nevzepře tomu, kdo ji ovládá, dělá to, k čemu je „nucena“. My lidé ale nejsme loutky a nemusíme sebou nechat manipulovat. O tom je příběh biblické ženy Zuzany.

Před dávnými časy žila v zemi babylonské krásná paní jménem Zuzana. Bydlela ve velkém domě se svým manželem a dětmi. Její manžel byl hodně bohatý, a tak svůj prostorný dům otevíral pro setkávání mnoha lidí, kteří si tam přicházeli povídat i řešit důležité věci. Paní Zuzanu měli všichni rádi, protože byla nejen krásná, ale také hodná.

Jednou v létě se Zuzana šla vykoupat na zahradu do bazénu. Najednou se tam objevili dva muži, kteří bývali pravidelnými návštěvníky v jejich domě. Byli to soudcové a měli důležité povolání: měli rozsuzovat spory mezi lidmi, a měli se řídit podle Božího zákona. Ovšem, vůbec takoví nebyli, dělali si, co sami chtěli. Tak i teď – vlezli tam, kam neměli, a chtěli po paní Zuzaně, aby se jim ukázala nahá! To ona ale rozhodně nechtěla. Věděla, že se to nesluší, a bylo jí velice nepříjemné, že ji chtějí okukovat cizí muži. Nic nedbala na to, že to jsou důležití pánové, kteří mají moc rozhodovat o tom, kdo je v právu a kdo v neprávu. A začala křičet o pomoc.

Přiběhli lidé z domu a ti dva špatní soudcové ji pomluvili, že ji tam v tom bazénu přistihli nahou s cizím mužem, ale ten že utekl, když se objevili. Řekli, že oni rozhodně vědí, co se má v takovém případě dělat: tu ženu je potřeba pořádně potrestat, nejlépe trestem smrti.

A představte si, že lidé jim to uvěřili, snad proto, že byli ti muži v důležité funkci, ti by si přece nevymýšleli?! A tak se jich ani na nic nevyptávali a vedli Zuzanu na popravu. Bylo s ní zle. Modlila se k Pánu Bohu, aby jí pomohl. Věřila, že Bůh je spravedlivý a nesnáší, když se někomu děje křivda. A nezklamala se!

Pán Bůh poslal svého dobrého mládence, proroka Daniele, a ten se paní Zuzany zastal. Vymyslel chytrou otázku a položil ji těm dvěma soudcům, každému zvlášť. A oni na ni odpověděli špatně! Tak bylo jasné, že si celou tu pomluvu na Zuzanu vymysleli. Lidé viděli, že to Daniel správně rozsoudil, a rozhněvali se na ty zlé soudce a vyhnali je pryč. A všichni pak chválili Pána Boha, že zachraňuje ty, kdo v něho doufají.

Pomůcky: Klasická loutka nebo maňásek k navléknutí na ruku. Děti si mohou také vyzkoušet, jak se loutka ovládá že dělá to, jak my jí manipulujeme.

Starší školní děti

Víte, kdo jsou vyhnanci? – Lidé, které z jejich domova nebo z jejich rodné země vyhnaly různé okolnosti: diktátorský režim, válka, hlad, přírodní pohromy, klimatická změna… Vyhnanci se pak musí usadit v nějaké jiné zemi a tam žít.

Tak se také Izraelci/ Židé dostali do Babylona. Z jejich rodné země je vyhnal král Nabúkadnezar, když válečně dobyl judské království. Židé pak žili ve vyhnanství dlouhá léta. Mnozí si tam postavili domy, založili rodiny, vysázeli zahrady… Ale ani v cizí zemi nezapomínali na svého Boha, Hospodina. I své děti se snažili vychovávat podle Božího slova a přikázání. Stejně i Chilkiáš a jeho žena vedli svou dceru Zuzanu tak, aby měla Boží slovo v úctě.

Když Zuzana vyrostla, provdala se za váženého muže jménem Jójakím (Jáchym). Byl bohatý, ale své bohatství si nenechával jen pro sebe. Otevřel svůj dům, aby se tam mohli scházet židé z celého města a sloužil i jako soudní síň.

V té době tam soudili dva soudcové. Bible nezmiňuje, jak se jmenovali, protože byli tak špatní, že nestojí za to pamatovat si jejich jména. Biblický příběh nám ale vypráví, co špatného dělali, abychom si na takové chování dali pozor u druhých i sami u sebe. Ti muži se chovali „babylonsky“, to znamená tak, jako by nikdy neslyšeli o Hospodinu a jeho přikázáních. Dělali jen to, co sami chtěli, bez ohledu na druhé. Dělali se hodnými, zbožnými, ale přitom velmi manipulovali druhými lidmi a jejich míněním.

Tihle dva muži vzplanuli vášní ke krásné Zuzaně a rozhodli se, že se jí zmocní. Počíhali si na chvíli, kdy se paní Zuzana v letním horku šla vykoupat do zahrady u svého domu. Chtěli ji vidět nahou, chtěli s ní mít sex. Když je zděšeně odmítla, vyrukovali na ni s vyhrůžkami: No dobrá, když nám nebudeš po vůli, rozhlásíme o tobě, že jsi tady měla chlapa, že jsme tě s ním přistihli! Co na to asi řekne tvůj muž, tvá rodina a lidé z města? Špatně dopadneš!

Zuzana byla jako v kleštích, ale nechtěla být nevěrná manželovi ani Božím přikázáním. Vzepřela se jejich manipulaci a začala křičet o pomoc.

Přiběhli lidé z domu, aby zjistili, co se děje, a ti dva ji pomluvili, že ji při koupeli přistihli nahou s cizím mužem, ale ten že utekl, když se objevili. Řekli, že oni rozhodně vědí, co se má v takovém případě dělat: tu ženu je potřeba pořádně potrestat.

Druhého dne se v Jójakímově domě sešlo velké shromáždění lidí a ti dva soudci vynesli nad Zuzanou trest smrti. Představte si: nikdo proti tomu nic nenamítal! Ani manžel, ani otec… Možná, že jim bylo Zuzany líto, ale když to o ní tvrdí dva muži v tak důležité funkci! Přece by si to celé nevymysleli! Snad proto se jich nikdo na nic nevyptával a Zuzanu vedli na popravu. Ona s pláčem pohlédla k nebi a modlila se k Bohu o pomoc. A ta pomoc přišla! Možná jinak,

než by si dokázala představit, ale tak to s Boží pomocí často bývá. Totiž, že se děje skrze člověka. Pán Bůh poslal svého proroka Daniele, aby ten zlotřilý proces zastavil, aby ukázal, jak to vidí a soudí Bůh. Možná vás bude v této souvislosti zajímat, že jméno Daniel znamená „Bůh je můj soudce“.

Daniel vymyslel chytrou otázku a položil ji těm dvěma soudcům, každému zvlášť. A oni na ni odpověděli špatně! Tak bylo jasné, že si celou tu pomluvu na Zuzanu vymysleli. Lidé viděli, že to Daniel správně rozsoudil a jejich hněv dopad na ty dva soudce. Svou lží sami sebe odsoudili a neušli trestu. Vděčnost celého shromáždění se obrátila k Hospodinu, chválili Boha, že zachraňuje ty, kdo v něho doufají. A co Zuzana? Můžeme si představovat, že také ona se k té chvále Boží přidala. A co její rodiče, manžel a rodina? Ti chválili Boha také za to, že jim takovou dceru, ženu, mámu a sestru dal!

Pomůcky: biblické postavičky. Děti můžou jejich pomocí zkusit vyjádřit emoci zloby, strachu, odmítnutí, nátlaku, prosby v modlitbě, požehnání

Přesah

Fingerland, Jan: *Hebrejky. Biblické matky, démonky, královny i milenky.* Praha: Pražské příběhy s.r.o., 2022, s. 245–256. ISBN 978-80-908735-0-6.

K příběhu Zuzany viz str. 245–256. Teologicky trochu ploché, ale informace k dobovému pozadí i výtvarné a literární odkazy jsou zajímavé.

Liturgie

Písně

Temnou, divnou mlhou (NEZ 65); *Každý den Pán mi sílu dává* (NEZ 147); *Vzácný hosti, přijď již* (Svítá 57); *Vostnatej drát* (Svítá 188)

Biblický text k zapamatování

Žena, která má v úctě Hospodina, ta chválena bude. (Přísl 31,30b; sr Přídavky k Danielovi 13,63).

Rituál

Naučíme se píseň *Každý den Pán mi sílu dává* zpaměti, zapálíme svíčku a píseň několikrát zazpíváme. (Když máme někdy strach, slova písně, která známe zpaměti, nám mohou

pomoci.)

Okénko do bohoslužeb

Dnes si budete v nedělce vyprávět biblický příběh o Zuzaně. Že jste o ní ještě neslyšeli? Tak to je nejvyšší čas to napravit! Jméno Zuzana je původně hebrejské a znamená „lilie“. Víte, jak lilie vypadá? Je to krásná, voňavá letní květina.

Židovští rodiče dali své holčičce toto jméno zřejmě proto, že jim krásnou kytku připomínala. Vážili si krásy jako dobrého Božího daru. Věděli ale, že důležitější než krásná tvář je krásné srdce, ve kterém se zrcadlí Boží dobrota a věrnost. Svou dceru vychovali tak, aby jí Boží Slovo bylo cenné. Víc už si povíte v NŠ…

Modlitba

Milý Bože, děkujeme za chvíle a dny, kdy je nám dobře a kdy i víru v tebe vnímáme nekomplikovaně, radostně. A prosíme tě za chvíle, kdy je nám úzko, kdy nevíme, jak se rozhodnout, aby to bylo správné, za situace, kdy se cítíme pod tlakem a nevíme, jak dál. Buď nám pomocí, abychom pocítili tvou blízkost. Amen.

Katechetické cykly
Ženy v Bibli
Biblický odkaz (kat)
Přídavky k Danielovi 13